

HONOREREN VAN BUITENSCHOOLS LEREN

Een website bouwen voor een kennis, een verbouwing bij de sportclub of een nieuwe huisstijl voor een lokaal bedrijf: veel leerlingen in het vmbo en het mbo zijn ook buiten de school bezig met hun toekomstige vak. Vaak zijn dit freelance of pro deo-opdrachten waarmee ze veel ervaring opdoen, maar die niet meetellen in de beoordeling van de school.

door Bram van den Hoogen

Samenwerken aan een echte opdracht, met een echte opdrachtgever. Werken tussen twee verschillende opleidingen en werelden en de spanning van een heuse oplevering. In 2009 startten vierdejaarsstudenten van vakschool SintLucas in Boxtel en ROC de Leijgraaf in Veghel met het project 'Buiten leren, binnen valideren'. Doel van het project is om scholen voor beroepsonderwijs in staat te stellen het buitenschools geleerde of gepresteerde te valideren. Via het webbased platform ugrade.nl kunnen leerlingen laten zien wat ze in huis hebben en vervolgens feedback vragen van docenten, bedrijven en medestudenten.

Het project 'Buiten leren, binnen valideren' is een uitwerking van praktijkgericht onderzoek naar buitenschools leren door leerlingen van het vmbo en mbo, dat KPC Groep eerder uitvoerde. Adviseur Bart van Kuik: 'Studenten en scholieren zijn vaak actief buiten de school: bij de scouting of sportvereniging bijvoorbeeld, of als bijbaantje. Daarbij leren ze en doen ze vaardigheden op. Dat zou je binnen de school op een of andere manier moeten kunnen waarderen.'

Leren wordt niet beperkt door de muren van de school

Kenniscommunity

Tegelijkertijd liep onderwijsadviseur Frank Heezemans van vakschool SintLucas in Boxtel rond met het idee een digitale community op te zetten voor studenten. 'Ik was bezig met kennissystemen, met verandermanagement, met veranderende organisaties en dacht in de richting van een kenniscommunity', vertelt Heezemans. 'KPC Groep kwam met het idee van 'buiten leren, binnen valideren'. Dat hebben we aan elkaar gekoppeld en zo kwamen we op het idee van een website.'

Van Kuik: 'Maar voor het bouwen van een website heb je ICT'ers nodig en die heeft SintLucas niet. Om die reden heb-

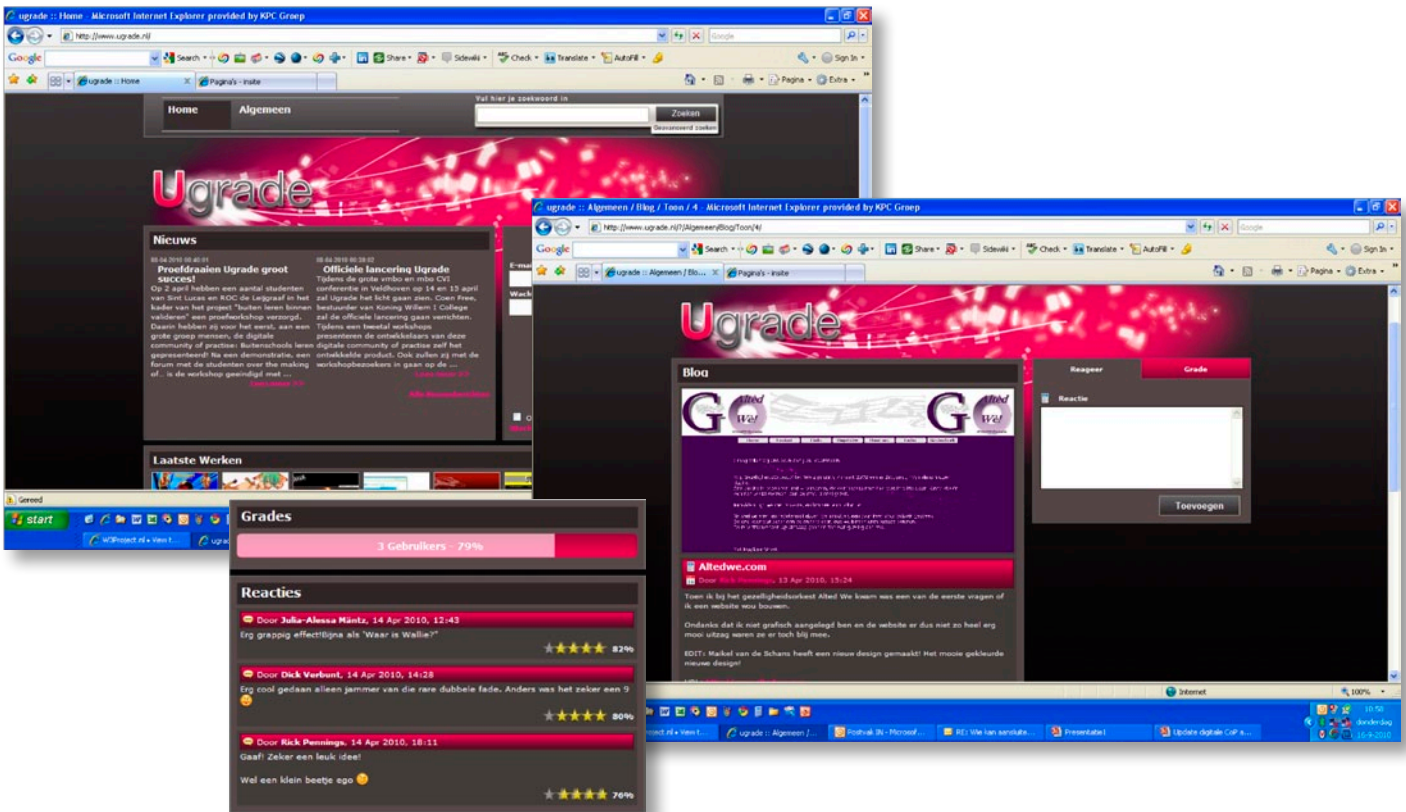
ben we ROC De Leijgraaf erbij betrokken. Uiteindelijk is er een projectgroep aan de slag gegaan van studenten van SintLucas en van de Leijgraaf. De directeurs van beide opleidingen fungeerden als opdrachtgever. Er moest daarvoor wel een en ander worden afgestemd, want de opleidingen hebben elk hun eigen kwalificatiedossier. Maar bovenal zorgde deze uitwisseling voor een vruchtbare samenwerking: ICT'ers leren iets van vormgevers en omgekeerd.'

De samenwerking leidde tot Ugrade, een website voor studenten en docenten vmbo en mbo en stagebedrijven. 'Een student die buiten de school werk maakt, bijvoorbeeld een website, kan daarvan een screenshot in zijn of haar profiel op de site zetten', vertelt Didi Kamphuis, vierdejaarsstudent interactieve vormgeving en projectleider van Ugrade. Samen met medestudenten van SintLucas en ICT-studenten van De Leijgraaf maakte zij de site in het kader van haar vierdejaarsopdracht. 'Elke geregistreerde bezoeker - bijvoorbeeld een docent - kan een beoordeling aanvinken of een reactie geven. Studenten kunnen op deze manier zien hoe ze hun eigen competenties kunnen versterken. Stagebedrijven kunnen op grond van dit werk contact met een student opnemen.'

Een leven lang leren

Door buitenschools leren te verbinden met de school, vormt Ugrade feitelijk een opmaat voor loopbaanleren. Mbo-deelnemers en vmbo-leerlingen ondervinden dat leren niet beperkt wordt door de muren van de school, maar dat buitenschools leren van grote waarde kan zijn voor hun loopbaanontwikkeling, en gewaardeerd wordt door werkgevers. 'We krijgen van bedrijven vaak de volgende reactie op Ugrade: "we zien nu eens niet de standaardproducten uit de standaardportfolio's van studenten, maar krijgen met de unieke producten te maken van talentvolle studenten", aldus Frank Heezemans.

Door Ugrade groeit de externe gerichtheid van de mbo-student, er liggen legio leerervaringen buiten de school waar een student trots op kan zijn en veel van leert. De uitda-

ging voor het onderwijs – zo blijkt uit onderzoek - is deze buitenschoolse (leer)activiteiten verder te borgen. Het buitenschools leren vindt bij wijze van spreken 24/7 plaats, alleen zie je daar nog te weinig van terug in de dagelijkse praktijk van het binnenschoolse.

Vmbo

Ook vmbo-scholen worstelen met de verbinding tussen het buitenschools leren, het binnenschoolse curriculum en de beroepsoriëntatie. 'In ons onderzoek kwam regelmatig naar voren dat docenten en teamleiders erkennen dat er buiten school veel geleerd wordt, maar dat het moeilijk is dit een waarde te geven binnen de school', aldus projectleider Els van Osch. 'Onderzoek onder leerlingen wijst uit dat zij de buitenschoolse leerervaringen, vooral die ervaringen die hen helpen zich een beeld te vormen van een toekomstig beroep, zelf als

zeer waardevol zien. Een van de leerlingen merkt zelfs op: "Buiten de school leer ik meer, vooral ook over mezelf en wat ik allemaal kan, dan binnen de school. Uit een boekje leer je dat toch niet." Vooral de laatste maanden is er een grotere belangstelling ontstaan voor lob en loopbaanbegeleiding, ook in het vmbo. Een instrument als Ugrade zou daar een mooi hulpmiddel bij kunnen zijn, om inzicht te krijgen in wat leerlingen buiten de school doen, hoe dat te honoreren is en een plek kan krijgen binnen de school.'

Graden

Ugrade geeft deelnemers een gratis platform om de eigen buitenschoolse leeropbrengsten te presenteren en te laten 'valideren' door experts. Dat kunnen klasgenoten zijn, maar natuurlijk ook docenten, stagebegeleiders of ouders. ▶

Leren van het project Ugrade

Het project Ugrade is uitgevoerd door leerlingen van SintLucas en ROC De Leijgraaf als een heuse opdracht. Dit stelt hoge eisen aan de flexibiliteit van studenten, didactiek en uitvoering, wat het project tot een uiterst leerzame ervaring maakte.

Zo werden de studenten op maat getraind. Ze kregen onder meer inzicht in factoren die een website succesvol maken, de randvoorwaarden waarmee bouwers van sites te maken hebben, de manier waarop je een doelgroep bepaalt. Gaandeweg ontstonden er nieuwe vragen. Daar speelde KPC Groep op in met 'just in time'-work-

shops. 'Daar kun je expliciet leren aan verbinden', zegt Van Kuik. 'Bijvoorbeeld: hoe zet je een site in de markt? Hoe beveilig je je website?' Een vraag waar studenten zelf mee kwamen was: hoe communiceren vormgevers met ICT'ers? Kamphuis: 'Op school moet je wel vaker met andere studenten samenwerken, maar dat is binnen je eigen vakgebied. Nu zaten we met technenuten om de tafel. Die kijken heel anders dan creatieven. Dat was best lastig, je loopt vertraging op door misverstanden en onderlinge irritatie, en je moet toch

door.' Om de communicatiekloof te dichten is een medewerker van ICT-bedrijf Getronics gevraagd een workshop te verzorgen. 'We zijn met de studenten van beide scholen nagegaan welke dromen en ambities ze hebben. Dat bleek nogal uiteen te lopen', vertelt Van Kuik. 'Getronics had daarin een prima bijdrage. We hadden ze gevraagd ook vooral veel praktijkverhalen te vertellen.' Ook leerden de studenten 'just in time' van elkaar. De vormgevers en ICT'ers ontdekten dat beide werkvelden voor het eigen beroepsbeeld relevante elementen bevatten.

Succesfactoren:

- * Inspirerende opdracht
- * Vertrouwen in de creativiteit, doorzettingsvermogen en ontwikkelkracht van studenten en docenten
- * Gelijkwaardigheid in samenwerking
- * Helder tijdspad, afspraken, duidelijke beslissingen
- * Professionele communicatie door alle betrokkenen

Pilot ontwikkeling Ugrade

- * start: 2009
- * Aantal studenten in ontwikkelteam: 12
- * Aantal ondersteunende bedrijven: 4
- * Oplevering april 2010
- * www.ugrade.nl
- * Uiteindelijk aantal deelnemers: onbeperkt

Landelijke uitrol Ugrade; deelnemers gezocht

Momenteel wordt onderzocht op welke manier Ugrade een landelijke rol kan gaan vervullen in zowel mbo als vmbo. Graag vernemen wij uit het veld waar de behoeften liggen op dit vlak. Mocht uw school belangstelling hebben voor een mogelijke deelname dan kunt u contact opnemen met Bart van Kuik: b.vankuik@kpcgroep.nl

Kortom, eenieder die een reactie wil geven of een vraag wil stellen aan de leerling.

De leerling is eigenaar van zijn Ugrade-omgeving. Het biedt hem/haar een portfolio waar je unieke producten tegenkomt en waar het vooral gaat om het vragen en geven van passende feedback. We noemen dat 'graden'. Dat fenomeen is niet nieuw, immers leerlingen zijn via msn en chat allang gewend om met elkaar gevraagde en ongevraagde feed-

De leerling is eigenaar van zijn Ugrade-omgeving

back te delen. Het grote verschil is alleen dat Ugrade toegankelijk is voor alle genodigden, waarbij het initiatief ligt bij de ondernemende leerling. Onder het motto 'wilt u mij graden?' kan er een nieuwe stroom aan feedback ontstaan die voorheen exclusief voorbehouden was aan de docent. Leerlingen krijgen dus de mogelijkheid om actief anderen uit te nodigen te reageren op hetgeen ze buiten de school presteren.

Bram van den Hoogen is communicatieadviseur bij de KPC-groep